

มุมมองจริยธรรม วารสารจดหมายข่าวคนมหาดไทย

ส่วนพัฒนาและบริหารจัดการความรู้¹

สวัสดีปีใหม่ 2551 ท่านผู้อ่านทุกท่าน ในรอบปีที่ผ่านมาถือได้ว่าเป็นปีแห่งการรณรงค์ปลูกจิตสำนึกในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลให้กับบุคลากรของทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทย เพื่อสนองต่อนโยบายรัฐบาลอันเป็นวาระแห่งชาติและกระทรวงมหาดไทย ด้วยการจัดทำโครงการ/กิจกรรม ส่งเสริมคุณธรรมกันอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี

เมื่อพูดถึงเรื่องคุณธรรม จริยธรรม แล้วก็อยากจะเชิญชวนให้ทุกท่านได้อ่านหนังสือของสำนักงาน ก.พ. เรื่อง “คุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหาร” เขียนโดยศาสตราจารย์ ธานีทร กรีวิเชียร องคมนตรี ที่มีเนื้อหาสาระครบถ้วนสมบูรณ์ ตั้งแต่ความหมายและหัวใจของคำว่า “คุณธรรมและจริยธรรม” วิกฤตการณ์ของสังคมไทย สาเหตุของวิกฤตการณ์ และการแก้ไขวิกฤตการณ์ด้วยมาตรการต่างๆ รวมทั้งบทสรุปตามรอยเบื้องพระยุคลบาท จึงขอสรุปรายละเอียดในส่วนของความหมาย และหัวใจของคุณธรรมและจริยธรรม ให้ได้รับทราบกันพอสังเขป ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายของคำว่า “คุณธรรม” ว่าเป็น “สภาพคุณงามความดี” และ “จริยธรรม” เป็น “ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ” “ศีลธรรม” และ “กฏศีลธรรม”

เราจะเห็นว่า “คุณธรรม” เป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง เพราะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 77 ก็ได้บัญญัติไว้ว่า “รัฐต้องจัดให้มีแผนพัฒนาการเมือง จัดทำมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และพนักงาน หรือลูกจ้างอื่นของรัฐ เพื่อป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ และเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่”

หัวใจของคุณธรรมและจริยธรรม คือ การยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องและชอบธรรม (INTEGRITY)

สังคมไทยแต่โบราณกาล มักจะสั่งสอนลูกหลานว่า “ให้ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน โตขึ้นจะได้เป็นใหญ่เป็นโต เป็นเจ้านายคน มีอำนาจวาสนา จะได้เป็นที่พึ่งของพ่อแม่” แต่ไม่ได้ปลูกฝังในเรื่องคุณธรรมแต่อย่างใด ทำให้ทุกวันนี้สังคมไทยจึงเป็นสังคมแห่งการแก่งแย่งชิงดี ปรารถนาจะเป็นใหญ่เป็นโตโดยไม่เลือกวิธีการ ซึ่งแตกต่างจากชาวอังกฤษที่เขาสั่งสอนลูกหลานด้วยคตินิยมง่ายๆ 7 ประการ คือ

1. สัจจะ พุคความจริง (TRUTH)
2. ความซื่อสัตย์สุจริต (HONESTY)
3. ความระลึกในหน้าที่ (SENSE OF DUTY)
4. ความอดกลั้น (PATIENCE)
5. ความเป็นธรรม (FAIR PLAY)

6. ความเอาใจเขามาใส่ใจเรา (CONSIDERATION FOR OTHERS)

7. เมตตาธรรม (KINDNESS)

เมื่อบุคคลใดมีคตินิยมทั้ง 7 ประการครบถ้วน ก็ถือได้ว่าเป็นผู้ที่มี “INTEGRITY” ซึ่งตามพจนานุกรมภาษาอังกฤษให้ความหมายว่า “STRENGTH AND FIRMNESS OF CHARACTER”, “UNCOMPROMISING ADHERENCE TO A CODE OF MORAL VALUES” และ “MORAL UPRIGHTNESS” ซึ่งศาสตราจารย์ ชานินทร์ฯ ได้ให้ความหมายของ “INTEGRITY” ว่าเป็น **“การยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม”**

ทั้งนี้ ศาสตราจารย์ สตีเฟน แอล คาร์เตอร์ แห่งมหาวิทยาลัยเยล สหรัฐอเมริกา ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การที่บุคคลใดจะได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่มี “INTEGRITY” นั้น บุคคลนั้นจะต้องปฏิบัติครบถ้วน 3 ขั้นตอน คือ

1. พินิจพิเคราะห์แยกแยะว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่ถูกต้อง หรือสิ่งใดเป็นสิ่งที่ผิดให้กระจ่างชัด (DISCERNING WHAT IS RIGHT AND WHAT IS WRONG).
2. ปฏิบัติตามสิ่งที่ตนเชื่อว่าถูกต้องอย่างเคร่งครัด แม้จะทำให้ตนลำบากหรือเสียผลประโยชน์ก็ตาม (ACTING ON WHAT YOU HAVE DISCERNED, EVEN AT PERSONAL COST).
3. ประกาศให้ผู้อื่นได้ทราบโดยทั่วกันว่าตนได้ปฏิบัติไปเช่นนั้น โดยได้พินิจพิเคราะห์แยกแยะว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องแล้ว (SAYING OPENLY THAT YOU ARE ACTING ON YOUR UNDERSTANDING OF RIGHT FROM WRONG).

ศาสตราจารย์ ชานินทร์ฯ เห็นว่าสังคมไทยควรนำแบบอย่างการอบรมเยาวชนของชาวอังกฤษ ในเรื่องคตินิยม 7 ประการมาใช้กับเยาวชนไทย และควรเพิ่มคตินิยมอีก 5 ประการ เพื่อให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมของสังคมไทย คือ

1. ความกตัญญูกตเวทิต (GRATITUDE)
2. ความสุภาพนุ่มนวล (POLITENESS)
3. ความเคารพต่อผู้มีอาวุโส (RESPECT FOR ELDER)
4. รักษาคำพูด (PROMISE)
5. จิตสำนึกสาธารณะ เสียสละเพื่อส่วนรวม (PUBLIC CONSCIENCE)

สำหรับคำถามที่ว่า การยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องและชอบธรรม “INTEGRITY” นี้ แตกต่างกับคุณธรรมอื่นๆ เช่น “ความซื่อสัตย์สุจริต” (HONESTY) อย่างไร? ได้ยกตัวอย่างไว้ว่า ...หากท่านเป็นคนที่ตั้งใจทำงานปฏิบัติตามกฎระเบียบ ไม่ทุจริต คดโกง แต่หากรู้ว่าผู้ใต้บังคับปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต แต่ท่านเพิกเฉย ทำเป็นไม่รู้เรื่องจะด้วยสาเหตุใดๆ ก็ตาม อย่างนี้ถือว่าท่านยังซื่อสัตย์สุจริตอยู่ เพราะไม่ได้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการคดโกง แต่ท่านไม่เป็นผู้ที่ยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม เพราะท่านไม่เข้าไปป้องกันยับยั้งหรือต่อต้านการกระทำทุจริตดังกล่าว

ด้วยเหตุนี้ คำว่า “การยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม หรือที่เรียกว่า “INTEGRITY” ไม่มีผู้ใดหรือกฎหมายใดบังคับให้ต้องทำ แต่เขาสมัครใจทำเองเพราะสำนึกในความถูกต้องชอบธรรม ความรู้สึกที่จำต้องรักษาไว้ซึ่งเกียรติและศักดิ์ศรี “INTEGRITY” จึงมีความหมายลึกซึ้งและกว้างขวาง เป็นคุณธรรมที่ได้รวมเอาคำว่า “ความซื่อสัตย์สุจริต” (HONESTY) และคุณธรรมประการอื่นๆ ไว้ด้วยแล้ว

.....

¹ส่วนพัฒนาและบริหารจัดการความรู้ สถาบันดำรงราชานุภาพ สรุปรียบเรียงจากหนังสือสำนักงาน ก.พ. เรื่อง “คุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหาร โดย ศาสตราจารย์ธานีินทร์ กรัยวิเชียร องคมนตรี

มุขจริยธรรม วารสารจดหมายข่าวคนมหาดไทย

ส่วนพัฒนาและบริหารจัดการความรู้¹

กลับมาพบกันอีกครั้งในมุขจริยธรรม..... ครั้งนี้ขอนำสิ่งดีๆ มาบอกกล่าวกันเช่นเคย อาจจะเป็นเรื่องที่เราๆ ท่านๆ ได้รู้ได้อ่านและนำไปปฏิบัติกันแล้ว

นั่นคือ.... พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2540 – 2550 เพื่อเชิญชวนให้ข้าราชการมีความมุ่งมั่นและแน่วแน่ในอันที่จะประพฤติปฏิบัติและรักษาคุณงาม ความดี ถวายเป็นราชสักการะแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และร่วมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่ได้ทรงครองแผ่นดินนี้โดยธรรม มาโดยตลอด ดังนี้

“งานของชาตินั้นเป็นงานที่กว้างขวาง ประกอบด้วยงานทุกด้านทุกระดับอันสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องถึงกันหมด โดยแต่ละอย่างต้องอาศัยและเกื้อกูลสนับสนุนกันอย่างสอดคล้องพอเหมาะพอดี จึงจะสัมฤทธิ์ผลที่ทำให้ชาติบ้านเมืองมั่นคงและเจริญก้าวหน้าไปได้ ดังนั้น ข้าราชการผู้ปฏิบัติบริหารงานของแผ่นดิน จึงต้องพยายามปฏิบัติตนปฏิบัติงานให้สัมพันธ์ประสานกับบุคคลอื่นฝ่ายอื่นให้ได้”

“การปฏิบัติงานทุกอย่างของข้าราชการ มีผลเกี่ยวเนื่องถึงประโยชน์ส่วนรวมของบ้านเมืองและประชาชนทุกคน เพราะฉะนั้น จึงจำเป็นที่ข้าราชการทุกคนจะต้องทำหน้าที่ทุกๆ ประการให้บริสุทธิ์บริบูรณ์โดยเต็มกำลังสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ เพื่อผลการปฏิบัติราชการทุกอย่างจักได้บรรลุความสำเร็จอย่างสูง และบังเกิดประโยชน์อย่างดีที่สุดแก่ตน แก่หน้าที่ และแก่แผ่นดิน”

“ความเจริญของประเทศชาติเป็นความเจริญส่วนรวม ซึ่งเกิดจากผลงานหรือผลของการกระทำของคนทั้งชาติ ข้าราชการผู้ปฏิบัติบริหารงานของแผ่นดิน ควรจะได้คำนึงในข้อนี้ให้มาก พิจารณาให้เห็นความสำคัญของผู้อื่น ให้รู้จักนับถือผู้อื่น ใช้ความมีเหตุผลและความร่วมมือกัน ในการปฏิบัติบริหารงานทั้งปวง เพื่อสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้แก่ตนเองและจรรโลงประเทศชาติของเราให้ดำรงมั่นคงอยู่ตลอดไป”

“ข้าราชการผู้ปฏิบัติบริหารงานของแผ่นดินจะต้องตั้งใจปฏิบัติหน้าที่โดยเต็มกำลังความสามารถด้วยอุทิศตน ด้วยความเข้มแข็งเสียสละ และระมัดระวังให้การทุกอย่างในหน้าที่เป็นไปอย่างถูกต้องและเที่ยงตรงเป็นกลาง ด้วยความระลึกรู้ตัวอยู่เสมอว่า การปฏิบัติตัว ปฏิบัติงานของตนมีผลเกี่ยวเนื่องถึงประโยชน์ส่วนรวมของบ้านเมืองและประชาชนทุกคน”

“การปฏิบัติราชการนั้น นอกจากมุ่งกระทำเพื่อให้งานสำเร็จไปโดยเร็วและมีประสิทธิภาพแล้ว ยังจะต้องกระทำด้วยสติรู้ตัวและปัญญา รู้คิดว่าสิ่งใดเป็นความเจริญ สิ่งใดเป็นความเสื่อม อะไรเป็นสิ่งที่ต้องทำ อะไรเป็นสิ่งที่ต้องละเว้นหรือกำจัด ผลที่เกิดขึ้นจึงจะเป็นประโยชน์ที่แท้และยั่งยืนทั้งแก่ตนเองและส่วนรวม”

“ผู้ทำงานให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมย่อมเป็นคุณแก่ตนด้วย ผู้ทำงานโดยเห็นแก่ตัว เบียดเบียนประโยชน์ส่วนรวม ย่อมบ่อนทำลายความมั่นคงของชาติ และที่สุดก็จะเอาตัวไม่รอด ข้าราชการทุกคนจึงต้องทำงานทุกอย่าง ด้วยสติสำนึกถึงหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติเพื่อส่วนรวมอยู่เสมอ”

“ข้าราชการไม่ว่าจะอยู่ตำแหน่งใด ระดับไหน มีหน้าที่อย่างไร ล้วนแต่มีส่วนสำคัญอยู่ในงานของแผ่นดินทั้งสิ้น ทุกคนทุกฝ่ายจึงไม่ควรจะถือตัว แบ่งแยกกัน หากต้องยกย่องนับถือให้เกียรติกัน สมควรสมานร่วมมือร่วมความคิดกัน ให้การปฏิบัติบริหารงานของแผ่นดินดำเนินไปอย่างมีเอกภาพ และได้ผลที่ถึงประสงค์สมบูรณ์พร้อมทุกส่วน”

“ผู้ปฏิบัติราชการจำเป็นต้องรู้วิธยาการ ฐานะและรู้ดีรู้ชั่วอย่างกระจ่างชัด จึงจะสามารถปฏิบัติบริหารงานในความรับผิดชอบให้ถูกต้องตามเป้าหมาย และสัมฤทธิ์ผลที่เป็นประโยชน์เป็นความเจริญที่จริงและยั่งยืน ทั้งแก่ตนเองและส่วนรวม”

“ข้าราชการผู้ปฏิบัติบริหารงานของแผ่นดิน จะต้องรู้ตระหนักแนบแน่นในการสละ อันได้แก่ การสละสำคัญสองประการ คือสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมที่ยิ่งใหญ่และเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตัวประการหนึ่ง กับสละความคิดจิตใจที่ต่ำทรามต่างๆ อีกประการหนึ่ง จึงจะเป็นที่เชื่อถือไว้วางใจของคนทั้งปวง และสามารถดำรงตำแหน่งหน้าที่อย่างมีเกียรติมีศักดิ์และมีความเจริญรุ่งเรืองตลอดไป”

“ข้าราชการผู้ปฏิบัติบริหารงานของแผ่นดิน จะต้องมุ่งปฏิบัติภาระทั้งปวงด้วยความอุตสาหะเพ่งพินิจ ใช้ความรู้ ความคิด ความเฉลียวฉลาด และความรู้ผิดชอบชั่วดี เป็นเครื่องวิจัยวิจารณ์ ปรับปรุงตัว ปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพเสมอ งานที่ทำจึงจะสำเร็จผลสมบูรณ์และก่อเกิดประโยชน์พึงประสงค์ เป็นความเจริญมั่นคงทั้งแก่ตน แก่งาน และแก่ส่วนรวมพร้อมทุกส่วน”ล

“งานของแผ่นดินนั้น เป็นงานส่วนรวม มีผลเกี่ยวเนื่องถึงความเจริญขึ้น หรือเสื่อมลงของบ้านเมือง และสุขทุกข์ของประชาชนทุกคน ข้าราชการผู้ปฏิบัติบริหารงานของแผ่นดิน จึงต้องสำนึกตระหนักในความรับผิดชอบที่มีอยู่ และตั้งใจพยายามปฏิบัติหน้าที่โดยเต็มกำลังความสามารถ ด้วยความเข้มแข็งสุจริต และด้วยปัญญาวิคิดพิจารณา ว่าสิ่งใดเป็นความเจริญ สิ่งใดเป็นความเสื่อม อะไรเป็นสิ่งที่ต้องทำ อะไรเป็นสิ่งที่ต้องละเว้นและกำจัด อย่างชัดเจน ถูก ตรง”

.....

